

MONDROS ATEŞKES ANTLAŞMASI (30 Ekim 1918)

Osmanlı'nın I. Dünya Savaşından çekildiği ilan ettiği antlaşmadır.

En önemli maddelerinden biri İtilâf Devletlerin güvenliklerini tehdit edecek bir durum karşısında bölgeyi işgal edebileceklerdi. İşgallere zemin h; zırladı. Başka bir madde ise altı doğu ilinde karışıklık çıkarsa işgal edebileceklerdi. Bu da ilerici Ermeni devletin kurulmasına zemin hazırlıyordu Böylece Osmanlı Devleti fiilen sona erdi.

Osmanlı'nın Mondros'u İmzalamasının Sebepleri:

Bulgaristan'ın savaştan çekilmesi ile Almanya ve Avusturya ile irtibatının oradan gelen yardımların kesilmesi. Wilson Prensipleri'nin uygulanacağı düşünülmesi

Mondros Ateşkes Antlaşmasının Diğer Önemli Maddeleri:

- Boğazların yönetimi itilaf Devletlerine bırakılacak, tüm gemilere açık olacak.
- * Osmanlı, kendi iç asayişini sağlayabilecek kadar asker bulundurup gerisini terhis edecek. Osmanlı tüm silahlarını itilaf Devletler bırakacak.
- * Osmanlı tüm haberleşme araçlarını it Devletleri'nin kontrolünde bırakacak. Osmanlı donanması ve önemli ulaşımalarının kilit noktaları itilaf Devletleri'nin kontrolü bırakılacak. Osmanlı tüm esirleri serbest bırakacak. Osmanlılardan esir olanları itilaf Devletleri serbest bırakmayacaktır.

CEMİYETLER

İtilaf Devletleri'nin bu işgalleri üzerine halkın ilk tepkileri direniş cemiyetleri kurmak olmuştur

Milli Varlığa Düşman Cemiyetler

- 1- Sulh ve Selamet-i Osmaniye Fırkası
- 2- Teali İslam Cemiyeti
- 3- Kürt Teali Cemiyeti
- 4- Wilson Prensipleri Muhipleri Cemiyeti
- 5- İngiliz Muhipleri Cemiyeti
- 6- Hürriyet ve İtilaf Cemiyeti

Yararlı Cemiyetler

- 1- İzmir Müdafaa- i Hukuk Cemiyeti/ Redd- i ilhak Cemiyeti
- 2- Trakya Paşaeli Cemiyeti
- 3- Trabzon Muhafaza-ı Hukuk-u Milliye Cemiyeti
- 4- Kilikyalılar Cemiyeti
- 5- Doğu Anadolu Müdafaa-ı Hukuk Cemiyeti
- 6- Milli Kongre Cemiyeti

Azınlıkların Kurduğu Cemiyetler

- 1- Rumların Kurduğu
 - a. Mavri Mira Cemiyeti
 - b. Etnik-i Eterya Cemiyeti
 - c. Pontus Rum Cemiyeti
- 2- Ermenilerin Kurduğu
 - a. Hınçak
 - b. Taşnak Cemiyetleri
- 3- Yahudilerin Kurduğu
 - a. Alyans İsrailit Cemiyeti
 - a. Mavri Mira Cemiyeti
 - b. Makkabi Cemiyeti

Milli Varlığa Düşman Cemiyetler

Sulh ve Selamet-i Osmaniye Cemiyeti: Kurtuluşun Padişaha bağlılıkla olacağını savundular.

Teali İslâm Cemiyeti: Kurtuluşun İslama ve Halifeye bağlı kalarak olacağını savundular.

Kürt Teali Cemiyeti: Wilson Prensiplerine dayanarak doğuda Kürt Devleti kurmak istiyorlardı.

İngiliz Muhipleri Cemiyeti: İngilizlerle dost olup işgallere karşı çıkmamayı ve İngiliz mandasını savunuyorlardı. Dönemin sadrazamı Damat Ferit'in de bu cemiyetle ilgisi vardır.

Wilson prensipleri: Amerikan mandası istiyordu.

Hürriyet ve İtilaf Fırkası: İttihat ve Terakki'ye karşıdır.

Azınlıkların Kurduğu Cemiyetler

Mavri Mira Cemiyeti: Megalo İdea düşüncesiyle Batı Anadolu, İstanbul ve Trakya'yı Yunanistan'a bağlamak istiyordu.

Etniki Eterya Cemiyeti: Mavi Mira Cemiyeti ile ortak idealleri paylaşıyordu.

Rum Pontus Cemiyeti: Karadeniz'de Rum Devleti kurmak istiyordu. Bu cemiyetleri Fener Rum Patrikhanesi yönlendirdi.

Taşnak ve Hınçak Cemiyeti: Ermeniler Doğu Anadolu'da devlet kurmak istiyorlardı. İstanbul Ermeni Patrikhanesi tarafından yönlendirilmiştir.

Alyans - Makabi Cemiyeti: Filistin'de bağımsız bir Yahudi devleti kurmak istiyorlardı. Anadolu'da bulunan diğer azınlıkların kurduğu cemiyetlere maddi yardımda bulunuyordu.

Milli Cemiyetler

Trakya Paşaeli Cemiyeti: Edirne'de Mondros Ateşkes Antlaşması'ndan sonra kuruldu. Trakya'nın, Yunanistan'a katılmasını önlemeye çalışmıştır.

İzmir Müdafaa-i Hukuk-u Osmaniye Cemiyeti: İzmir'in işgalinden önce kurulmuştu. Ege'nin Türk olduğunu ve burada yaşayan Türklerin haklarının savunulması gerektiğini öne sürdüler.

Kilikyalılar Cemiyeti: Adana ve dolaylarındaki direniş hareketini teşkilâtlandırmak için kuruldu.

Trabzon Müdafaa-ı Hukuk-u Milliye Cemiyeti: Bu cemiyet Karadeniz'de Pontus iddiasındaki Rumlara karşı kuruldu.

Şark Vilayetleri Müdafaa-i Hukuk-u Milliye Cemiyeti: İstanbul merkez olmak üzere Erzurum ve Elazığ'da şubeleri açılmıştır. Doğu illerinin Ermenilere verilmesini önlemek amacıyla kurulmuştur. Mustafa Kemal'in katkıları vardır.

Milli Cemiyetlerin Ortak Özellikleri

İşgaller karşısında bölgesel olarak kurulmuşlar, ülkenin tamamını kurtarmayı düşünmüşlerdir. Türklük duygusuyla kurulmuşlardır.

İzmir'in İşgali (15 Mayıs 1919): Yunanlılar Paris Barış Konferansı'nda belirlendiği üzere İzmir'i işgal ettiler. Böylece asıl cephe ve asıl düşman belirlenmiş, Anadolu'da Kuvay-ı Milliye bilincinin artmasına neden olmuştur.

Amiral Bristol Raporu (Ekim 1919)

Yunanlıların Batı Anadolu'daki işgalleri sırasında katliamları üzerine Osmanlı Devleti'nin isteği ile ABD heyeti İzmir civarına (Ege'ye) geldi.

Rapora Göre:

Batı Anadolu'da Rumlar çoğunlukta değildir.

Katliamlardan Yunanlılar sorumludur.

Yunan birlikleri buradan çekilmeli yerine itilaf kuvvetleri gelmelidir.

Önemi: Milli mücadelemizin haklılığını gösteren ilk uluslararası belgedir.

Kuvay-ı Milliye: İşgallere karşı bölgesel olarak halkın desteğiyle kurulan direniş birlikleridir. Öne mi, bölgeseldir, ihtiyaçlarını halktan karşılardı. Düzenli orduya temel oluşturdu. Düzenli ordu kurulana kadar düşmanı oyalayıp TBMM'ye zaman kazandırdı.